

A kormány sem tud lábakat növeszteni

[Fekete Emese](#)|2012. 12. 04., 6:53|

[24 komment](#)

Keserűek az új rokkantellátási rendszer első évének tapasztalatai. Szinte mindenki kevesebb pénzt kap, mint korábban, sokan teljesen kiszorultak az ellátásból, és munkára fogni sem sikerült a rokkantak elsöprő többségét. Most már az sem mindig dolgozik, aki eddig tette, hiszen pénzt nem kaphat érte, vagy pár óra segédmunkáért járó fizetés miatt elbukja a rokkantsági ellátást. Mit kap a kormány 190 milliárd forintért?

Nem akarja elárulni a nevét és felfedni az arcát az az ötvenes éveiben járó rokkantnyugdíjas, akinek bár a combja közepétől amputálták a fél lábát, és korábban minden felülvizsgálaton súlyosan rokkantnak minősítették, idén a rehabilitálható kategóriába került. Mivel megrokkánása előtt sofőrként dolgozott, azt hamar sebesedő csonkjával képtelen lenne folytatni, más szakmája pedig nincs, most reménytelennek érzi munkakeresési kilátásait.

Esete, Hegedüs Lajos, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (Meosz) elnöke szerint korántsem egyedülálló, mint ahogy az sem, hogy a megszigorított felülvizsgálatok és az új rokkantsági ellátás miatt hátrányos helyzetbe kerültek a legtöbbször nem mernek nyilatkozni. "Félnek. Nem tudom, mitől, de reszketnek" - fogalmazott Hegedüs.

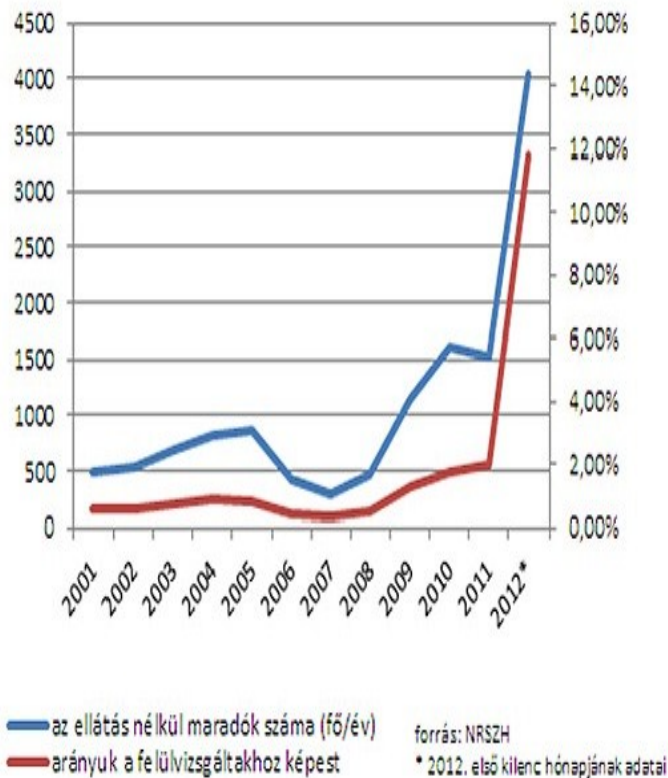
Papíron meggyógyultak

A kormány már a 2011-es Széll Kálmán-tervben jelezte, hogy igen komoly megtakarításokra törekszik az öregségi nyugdíjkorhatár alatti rokkantnyugdíjasok ellátásainál, 2013 végéig 190 milliárd forintos spórolást irányzott elő. Januártól ezért [alapjaiban átírta](#) a korábbi járandóságok rendszerét: eltörölte a rokkantsági nyugdíjat, helyette bevezette az alacsonyabb összegű és szigorúbb feltételek mellett járó rokkantsági és rehabilitációs ellátást, valamint deklarálta, hogy akit csak lehet, visszaterel a munkaerőpiacra.

A célokhoz az idén elrendelt rendkívüli és az egyébként is esedékes soros [felülvizsgálatok](#) adják az eszközt, amelyek látszólag igen hatásosak is. Január óta nagyon sok rokkant felépült, vagy lényegesen jobb állapotba került - legalábbis ezt mutatják a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH) adatai. Idén a korábbi rokkantnyugdíjasokat több mint kétszer gyakrabban nyilvánították rehabilitálhatónak, mint az elmúlt években: 2009-től a rokkantak 10-15 százaléka volt minden évben rehabilitálható, most viszont az esetek közel 30 százalékában hoztak ilyen döntést a felülvizsgálatot végző bizottságok.

De van egy ennél látványosabb megugrás is: mostanában 1 százalékról 12 százalékra emelkedett azok aránya, akik teljesen kiesnek az ellátórendszerből a korábbi évekhez képest. Az ő egészségük a mostani megítélés szerint már kevesebb mint 40 százalékban sérült, ezért az új rendszerben egy forintot sem kapnak.

Azok száma, akik egyáltalán nem kapnak rokkantsági ellátást
(0-39 százalékos az egészségkárosodásuk)

Megkérdeztük az NRSZH-t, hogy szerintük mi áll a feltűnő javulás hátterében, de egyelőre nem kaptunk választ a hivataltól. Hogy ilyen arányban visszaélések lettek volna eddig a rendszerben, azt Demeter Éva, az Összefogás a korhatár alatti rokkantak emberi jogaiért nevű csoport vezetője azért zárja ki, mert "már 2005 óta nagy szigor van a rendszerben, itt már nincsenek csalók".

"Az orvostudománynak nyilván vannak eredményei, ma már sok mindent jobban vagy gyorsabb rehabilitáció mellett lehet gyógyítani, de azért nehéz ekkora ugrást ezzel magyarázni" - mondta Balogh Zoltán, a Védett Szervezetek Országos Szövetségének elnöke. A mozgássérülteket foglalkoztató cégek érdekvédelmi szervének vezetője azt mondja, a legnyilvánvalóbb esetekben, például a végtaghiányos embereknél maximum egy jobb protézis jöhet szóba, de kinőni már senkinek nem fog a keze-lába, mégis előfordul, hogy jelentős állapotjavulást állapítanak meg nála, akár olyan mértékűt is, hogy minden támogatástól elesik.

Nincs munka

Az érintettek és érdekvédők azonban nem csupán, sőt többségében nem is ezt sérelmezik a leginkább, hanem azt, hogy úgy akarják őket munkára fogni, hogy erre gyakorlatilag semmi esélyük.

A gyermekbénulásban szenvedő 57 éves Nadasdi Istvánné - akit bár nem érintenek az új szabályok, mert súlyosabb, 2. kategóriájú rokkantnyugdíjas - kitartóan próbál munkát

szerezni. Könyvelői végzettséggel legalább havonta megpályáz valamilyen állást Egerben és a környékén, hogy kiegészítse rokkantsági ellátását. Azon nem lepődik meg, hogy ezekre még vissza sem jeleznek, úgy látja, hogy a makkegészséges fiataloknak is nehéz a dolguk. Nem árul zsákbamacskát, jelentkezéséhez mindig hozzáfűzi, hogy mozgássérült, mert amikor még nem így tett, akkor egy interjún például azt vágták a fejéhez, hogy "ennyire azért nem kéne mozgássérültnek lennie".

"Nem vagyok család" - Molnár Julianna bátran ment a felülvizsgálatra.

"Amúgy teljesen igazuk volt" - jegyzi meg, de azt is hozzáteszi, hogy a munkakeresésben a helyi hivatalok sem sok segítséget adnak. Az egri munkaügyi központ azon részlegét, ahol a megváltozott munkaképességűekkel foglalkoznak, nem tudja megközelíteni, mert az nem akadálymentes, a mozgáskorlátozottak oda nem tudnak bemenni. "Hova túrázzak? Felköltözték valamelyik emeletre" - mondja a két bottal járó nő - "így sikerült".

Pedig Nádasdinének még valamivel jobb a helyzete az átlagnál, hiszen van jó végzettsége, képzettsége, és még az új szabályok szerint is dolgozhatna valamennyit az állami járandóság mellett. A többségnek azonban ez nem adatik meg. Hegedüs Lajos úgy saccolja, hogy a most rehabilitációra vagy egyből a munkaerőpiacra visszaküldött rokkantoknak durván a 70 százaléka valamilyen elavult szakmával vagy legfeljebb nyolc általánossal rendelkezik, így képtelenek felvenni a versenyt a lényegesen jobban képzett fiatal munkakeresőkkel.

Ez a legkevésbé sérülteknél is így van, vagyis azok körében, akiket most végleg kipöccintettek az ellátórendszerből. Az első tíz havi adatok legalábbis ezt mutatják: az ellátásra nem jogosult, úgynevezett rehabilitációs kártyával rendelkező 61 ezer emberből csupán 5940-en tudtak valahol elhelyezkedni, ez kevesebb, mint 10 százalék.

Visszafelé sült el az ösztönzés

Legalább ekkora akadályt jelent azonban az, hogy a kormány szándékaival teljesen szembemennek az új szabályok, amelyek nemhogy nem ösztönzik a munkavállalást, hanem kifejezetten ellenérdekelte teszik az egyébként dolgozni képes volt rokkantnyugdíjasokat.

Az egykor műtősnőként dolgozó Bódi Jolánt hat évvel ezelőtt százalékolták le súlyos gerincbetegsége miatt, amelyet gerincsérv, idegi károsodás, cukorbetegség és magas

vérnyomás kísér. Rokkantsági ellátása mellett eddig dolgozott, a hatvani mozgáskorlátozott egyesület elnökeként nettó 18 ezer forintos megbízási díjat keresett az állami segítség mellé. "Ülni, állni sokáig nem tudok, sokat menni sem, de ezt a munkát még bírtam, jól is éreztem magam az egyesületnél, de a nyár óta ennek vége. A fizetésemről le kellett mondanom" - mondta az [origo]-nak, hozzátéve, hogy önkéntesként, ingyen azért továbbra is próbál tenni az egyesületért.

Az ő esete tipikus: éppen azért kénytelen kikerülni a munkából, mert a kormány a munkára való ösztönzés jegyében megváltoztatta a szabályokat, és az új rendszerben mindenkinek választania kell. Vagy a rehabilitációs ellátás vagy a szerény, legfeljebb részmunkaidőben végezhető munkajövedelem jut a volt rokkantnyugdíjasoknak, munkával kiegészíteni - legálisan, bejelentett, korrektül lepapírozott módon - tilos az állami juttatást.

A végeredmény ezért a legtöbb esetben az, hogy az érintettek az egyébként szintén alaposan megvágott - átlagosan most nettó 34 ezer forintos - állami támogatást választják, hiszen még ez is több mint amennyit néhány órás munkával megkereshetnek. Az ellátást ráadásul abban a pillanatban elveszítik, ha csak próbaidőre bekerülnek egy céghez, a kockázatot így kevesen vállalják. "Nincs az az örült, aki ne az ellátást kérné, és emellett ne próbálna meg akár feketén dolgozni, vagy ne maradna inkább otthon" - fogalmaz Hegedüs Lajos.

Molnár Julianna a tűzrakással már nehezen boldogul

Ez történt Solton is, ahol a helyi foglalkoztatóban eddig 39-en varrtak, szőttek focikapukhoz hálókát, készítettek sportszereket. Már mindenkit felülvizsgáltak, valamennyien rehabilitálhatók lettek, a legtöbbjük azóta fel is mondott. Az egyik érintett, Molnár Julianna - 13 éve stroke-ban lebévult nő - bátran jelentkezett a felülvizsgálatra, mert mint mondja, "nem vagyok csaló". "A bizottság előtt is elmondtam, hogy engem nem kell visszavezetni a munka világába, mert most is ott vagyok" - idézi fel a tavaszi felülvizsgálatot, amelynek eredményeként ő speciel egyelőre folytatja a munkát, mert pár ezer forinttal így jár jobban. Összesen így is sokat bukott, tavaly még majdnem 70 ezer forintot vitt haza, most viszont, ha minden nap bejár, 33 ezerből kell - szintén rokkant, mindkét lábát elvesztett férjével - megélnie.

Az sem járt jobban, akinek az idén súlyosabbra minősítették az állapotát. A 30 éven át a Videotonban dolgozó 51 éves Müller Gyula gerincsérvét, sokizületi gyulladását és cukorbetegségét hiába vették komolyan, és adták neki írásba, hogy az állapota nem fog javulni, dolgozni tehát nem tud, az új szabályok szerint ma sokkal kevesebből kell boldogulnia, mint eddig. Korábbi, közel 150 ezres járadékának most durván a harmadát kapja, de legalább tudja, hogy miért. Felháborodásában ugyanis írt a minisztériumnak, a válasz pedig világos: az intézkedésekre az ország helyzete miatt van szükség.

Kedden kiderül, hogy alkotmányellenes-e a törvény

Szabó Máté, az alapvető jogok biztosa júliusban beadványban sérelmezte a rokkantsági ellátásra vonatkozó törvény bizonyos rendelkezéseit, és kérte az Alkotmánybíróság utólagos normakontrollját. A testület eddig kétszer vette napirendjére a kérdést, harmadszorra december 4-én tárgyalnak a kifogásokról. Ezek egyike az, hogy lehessen a rehabilitációs ellátás mellett is dolgozni, illetve, hogy töröljék el azt a jövedelemkorlátot, amely a súlyosabb rokkantaknál van érvényben. E szerint az, aki rokkantsági ellátásban részesül, bár dolgozhat mellette, nem kereshet többet a minimálbér másfélszeresénél, 139 500 forintnál. Az ombudsman szerint ezek, és még egy sor szigorítás, sérti a korábbi rokkantnyugdíjasok esélyegyenlőségét és az emberi méltósághoz való jogot is, de azért is az alkotmányba ütközhet, mert nem adott kellő időt a felkészülésre, átmenetre.

Egy fekvő demonstráló rokkant a mozgássérültek december 3-i tüntetésén Budapesten

Gábor Imola

06-30/466-1559